

Zienswijze NRD door Tegenwind Zijderveld

Opgesteld door het bestuur van de vereniging Tegenwind Zijderveld, op basis van het document
"Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het planMER Windturbinebepalingen Leefomgeving"
dd 22-12-2021.

Zijderveld, 17-1-2021.

Zie ook onze website <https://www.tegenwindzijderveld.nl/>

Inleiding

Geachte opstellers van bovenstaand document. Hierbij bieden wij u onze zienswijze aan. Wij
verzoeken u dringend uw document aan te passen en in de geest van de hieronder aangehaalde
uitspraken opnieuw op te stellen.

Hieronder geven we u aan waarom wij bovenstaand verzoek doen. Achterin vind u een aantal
bijlages waar we her en der naar verwijzen.

Aangezien ons commentaar vrij breed en diepgaand is opgezet hebben we voor het gemak een
Management Summary toegevoegd.

Inhoudsopgave

Zienswijze NRD door Tegenwind Zijderveld.....	1
Inleiding.....	1
Inhoudsopgave.....	1
Management Summary.....	2
Bezwaren, opmerkingen en verzoeken.....	3
Geen besef van de reden, 'gewoon doorgaan', tunnelvisie.....	3
Het negeren van belangen van burgers.....	5
Vage beloftes, ingewikkeld taalgebruik, niet open.....	6
Gezondheid is de grote afwezige.....	7
Over de geluidsnormen.....	8
Bijlagen.....	10
1 Wat is milieu.....	10
2 Integrale en holistisch effect bepaling.....	11
3 Eerst onderzoeken, dan besluiten en dus niet parallel.....	12
4 Alternatieven horen bij de effecten het plan/activiteit, niet bij de regels.....	12
5 Voorzorgbeginsel en wetenschappelijke evaluatie.....	12
6 Gezondheid in grondwet.....	13

Management Summary

- Uw notitie ligt niet in lijn met de essentie van de uitspraken van de Raad van State, het Hof van Justitie EU, het Voorzorgbeginsel en de Grondwet. Dat blijkt uit dat u stelselmatig de gezondheid van burgers onderwaardeert, het vereiste diepgaande onderzoek laat beïnvloeden door opstellers van windturbinebepalingen en regelmatig de huidige regels gebruikt als basis om de reikwijdte en diepgang van uw onderzoek te beperken, terwijl diezelfde regels als onwettig zijn bestempeld.
- U heeft nog nooit eerder een planMER op deze schaal gedaan. U komt daarmee dus op onbetreden terrein en kunt niet goed voorspellen wat daar echt gaat gebeuren. Uitspaken over doorlooptijd en uitkomst moet u dus omkleden met veel meer voorzichtigheid dan u in deze NRD doet.
- U geeft aan dat er leemtes zijn in kennis en dat er veel discussie is in Nederland over windturbines. Maar u laat na te benoemen dat er daarom aanvullende wetenschappelijke en op veldmetingen gebaseerde kennis moet komen, met als focus de impact van windturbines op gezondheid en milieu. U moet daarbij een integrale en holistische aanpak gebruiken. En u zult daarbij ook kennis moeten nemen van en gebruiken uit bronnen die in eerste instantie onwelgevallig ogen. Het RIVM heeft niet het alleenrecht op kennisvergaring.
- U heeft kennelijk haast want u doet nu al uitspraken over de einddatum, laat onderzoek en opstellen van regels op basis van dat onderzoek parallel lopen en houdt slagen om de arm als het gaat om het gebruiken van resultaten uit reeds lopende onderzoeken. Op basis van deze NRD en de komende planMER zouden besluiten genomen moeten gaan worden die over een periode van meer dan 25 jaar gevolgen zullen hebben. Alle in het eerste punt hierboven genoemde bronnen manen u om tot het uiterste te gaan bij diepgang, reikwijdte en zorgvuldigheid in het onderzoek. Tijd is daarbij van ondergeschikt belang.

Bezwaren, opmerkingen en verzoeken

Geen besef van de reden, 'gewoon doorgaan', tunnelvisie

Deze NRD straalt een schandelijke ontkenning uit van de achtergrond voor de uitspraken van de raad van State, Het Nevele arrest en de richtlijnen van de EU. In plaats van die achtergronden serieus te nemen 'doet u even een NRD' om 'daarna weer snel door te kunnen gaan'. Deze tunnelvisie leidt tot een toenemend wantrouwen in de manier waarop onze overheid omgaat met onze belangen en zal op termijn vermoedelijk tot gezondheidsschade leiden bij burgers.

De kern van de hierboven aangehaalde uitspraken zijn: "Onderzoek wat de impact is van windturbines op een wetenschappelijk manier die geen ruimte meer openlaat voor twijfel en ga dán pas bepalen hoe je die kennis inzet om je ambities rond energie etc te realiseren. Houdt daarbij het Voorzorgbeginsel, de Grondwet en de EU richtlijnen voor ogen. Hanteer een integrale en holistische manier van effect bepaling en isoleer zaken niet." Zie bijlagen 1, 2, 3, 4, 5 en 6.

U pleit voor een parallel onderzoek en ontwikkeling/aanpassing van windturbine bepalingen en intensieve uitwisseling. Dat is niet alleen strijdig met wat de aangehaalde uitspraken zeggen maar ook nog eens pervers. De politieke overwegingen die in nauw verband staan met de windturbinebelangen zullen immers tijdens zo'n intensieve uitwisseling de diepgang en reikwijdte van de onderzoeken gaan beïnvloeden, ruim nadat deze NRD vastgesteld is. Die aanpassingen in die diepgang en reikwijdte zullen zich dus onttrekken aan de waarneming van onder andere de burgers, terwijl zij mogelijk wel degenen zijn die de negatieve impact van windturbines te verwerken krijgen. Dat is zelfs strijdig met wat de Grondwet zegt over uw taak.

Wij willen dat u de zaken in verband met windturbinebepalingen en AMvB pas uitwerkt nadat het diepgaande en wetenschappelijke onderzoek is afgerond. En dán pas kunt u de planMER opleveren.

U moet de toon van 'we gaan gewoon door' door het hele stuk heen aanpassen. U moet daarmee laten zien dat u erkent en snapt dat a) het hier gaat om de impact op het milieu INCLUSIEF de gezondheid van burgers, b) dat u voor het eerste een NRD en planmer uitvoert op deze schaal en dus voorzichtig moet zijn met uitspraken over doorlooptijd, c) de te maken windturbinebepalingen recht doen aan gezondheid van burgers en andere 'spelers' in het milieu en d) het voorzorgbeginsel en uw grondwettelijke plichten uw leitmotif zijn.

U geeft aan dat windparken van 1 of 2 turbines niet beschouwd hoeven te worden. Uw motivatie toont opnieuw aan dat u de uitspraak van het HvJ EU onderschat: de regels waarop de normen zijn gebaseerd waarmee de kleine windparken zijn ontstaan zijn onwettig, totdat deze planMER is opgeleverd. U moet die kleine windparken en hun effecten dus gewoon meewegen. En ook voor deze kleine parken moeten nieuwe regels komen, gebaseerd op de bevindingen.

Het plaatje op pagina 11 is een echte gotspe. Hoe kunt u nu voorspellen hoelang het onderzoek gaat duren (u heeft het nog nooit op deze manier gedaan) en hoe kunt u uw onderzoek vrijwaren van perverse beïnvloeding vanuit de politiek? Dit is toch een regelrechte aanfluiting en belediging van uw burgers en de hoven die de eerder aangehaalde uitspraken deden? Durft u dit te laten zien bij het HvJ EU?

U geeft regelmatig een sterk eenzijdige belichting van aspecten van windturbines, namelijk gericht op hun rol bij het behalen van de energieambities. Bijvoorbeeld de toenemende hoogte. Van goede bestuurders wordt nou juist verwacht dat ze de belangen kunnen balanceren. Gezondheid versus rendement. Etc. Dat gaat deze NRD en de daaruit volgende planMER niet ondersteunen op deze

Zienswijze TegenwindZijderveld op 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het planMER Windturbinebepalingen Leefomgeving'

manier. Wij willen dat u alle belangen in gelijkwaardige vorm toelicht. Wat hebben de burgers aan energie als ze allemaal ziek worden van windturbines?

U onderschat de mogelijkheden van de techniek en beperkt het doorrekenen van effecten tot bandbreedtes van masthoogtes etc. Nu al is de Haliade-X 260 meter hoog. Telt u er gerust nog maar eens 40 meter bij op, en gebruik dat als verwachte maximale hoogte in 2050. Het is juist belangrijk dat u een ruim spectrum aan alternatieven in het werkelijke werk, het werkelijk plan onderzoekt. Hoe u dat daarna gaat besturen met windturbinebepalingen etc is vers twee.

U spreekt enerzijds over leemtes in beschikbare kennis en tegelijkertijd beperkt u de literatuur sterk tot stukken die de regelgeving zoals die nu is ondersteunen. U moet uw leemtes aanvullen en kennis nemen van allerhande literatuur die nu mogelijk aanvoelen bij u als bedreigend. Dan pas krijgt u een solide basis om onderzoek te doen. Als u dat doet zult u ook merken dat de Commissie MER ipv schoorvoetend zoals bij de 'Structuurvisie Wind op land' u een magere voldoende gaf, uw NRD etc straks ruimschoots in orde zal bevinden.

Ook geeft u her en der aan gebruik te willen maken van lopende onderzoeken, maar soms ook zegt u dat dat nog niet zeker is. Het is belangrijk dat die andere onderzoeken a) in lijn liggen met deze bedoelde planMER, b) hun eigen NRD hebben die minstens breder is dan deze of diepgaander en c) afgerond worden als u hun resultaten nodig heeft om uw eigen diepgang etc te bereiken. Wij zien dat laatste als noodzakelijk bij:

- De verkenning van het RIVM voor aanvullende praktijkonderzoek
- Het onderzoek naar afstandsnormen (Erkens/Leijten)

Hierbij moet worden opgemerkt dat de andere informatie --afkomstig uit RES-en - met grote voorzichtigheid moet worden behandeld. Ze zijn immers gebaseerd op de huidige windturbinebepalingen en die zijn door het HvJ EU tot onwettig verklaard. Als die informatie gebruikt wordt, moet dat expliciet worden gemaakt in de NRD of planMER met naam en toenaam van bronnen etc.

Nederland is het dichtstbevolkte land in Europa. Dat maakt dat er weinig ruimte is voor windturbines zonder dat ze tot overlast of erger leiden. Dat is een gegeven, net zo goed als dat mensen last kunnen krijgen van lawaai en stelt dus natuurlijke grenzen aan wat hier allemaal kan. Wij bespeuren hierin opnieuw een tunnelvisie bij de opstellers van deze NRD. Wij willen graag dat u in uw onderzoek meeneemt hoe de ons omringende landen het doen vwb windturbines, normen en handhaving en vooral WAAROM ze dat zo doen.

Tenslotte, bij de behandeling van het voorkeursalternatief (5.9). Wij hebben het al eerder gezegd: wij keuren deze handelswijze af. Het planmer onderzoek moet los van alle belangen in verband met regelgeving etc uitgevoerd worden. Het gaat er om dat de windturbines zélf, het milieu zélf en de mens als organisme zélf laten weten hoe hun relatie is qua impact etc. En die uitkomsten zijn wat het is, of je ze nou leuk vind of niet. Het is uw plicht (zie Grondwet, voorzorgbeginsel en HvJ EU) om dat diepgaand en wetenschappelijk juist te onderzoeken. Daar hoort geen inmenging bij vanuit windturbinebepaling-opstellers.

Het negeren van belangen van burgers

U negeert bij voortdurende de belangen van burgers. Het woord 'burger' komt niet één keer voor in het document. Het woord 'inwoners' welgeteld 1 keer. Het woord 'mens' 1 keer. En het woord 'mensen' 6 keer en allemaal in hoofdstuk 4 dat gaat over de referentiesituatie en dan besproken wordt in algemene verhandelingen en bewoordingen zoals maatschappelijk belangenveld. U gaat nergens in op wat voor aspecten er uit het gebruik en plaatsing van een windturbine naar voren komen en van invloed kunnen zijn op 'mensen' of 'burgers' of 'inwoners' en hun gezondheid en dat u dat daarom wilt (of 'moet') onderzoeken. Toch vreemd als het HvJ EU u daartoe maant.... Zie Bijlage 1.

U sluit uit dat burgers geconsulteerd worden bij het opstellen van de AMvB. Dat duidt op ófwel oud denken of geringschatting van het vermogen van burgers om mee te denken (of beiden). Als uit het onderzoek dat in de planmer gedaan gaat worden, onweerlegbaar bewijs komt over de impact, dan hoeft u niet bang te zijn dat burgers zich niet kunnen verplaatsen in uw lastige afwegingen. Juist door geen aandacht te schenken aan hun belangen en zaken bij hen weg te houden gaan burgers 'lastig' doen.

Het gebruiken van wat u als referentiesituatie schetst is onjuist. Die is immer voortgevloeid (voor een significant deel) uit de huidige regelgeving die door het HvJ EU als onwettig is bestempeld. U moet dus niet gaan vergelijken met 'nu' maar met 'toen'. Toen, toen de huidige regels nog niet in zwang waren. En als u dat te lastig vindt, wilt u zich dan melden bij het HvJ EU en om aanpassing van hun uitspraak vragen? U kunt dit voorkomen door fundamenteel en diepgaand (veld) onderzoek te doen. Wat als er geen turbine staat, wat als er 1 staat, 2, 3 etc? Laag, hoog, dichtbij, veraf, etc. Op het platteland, in de stad, bij water, bij land, in heuvels, etc.

Idem dito gebruikt u het woord 'autonome ontwikkelingen' als een soort Calimero excuus lijkt het wel. Bedoelt u daarmee dat we gewoon doorgaan met de huidige windturbine bepalingen? Dat kan en mag helemaal niet! Wat u wel zou kunnen doen is de nulsituatie vergelijken met wat er zou gaan gebeuren als u de huidige normen gebruikt, maar dat dan ook doen met de regels die u definieert op basis van die grondige studie. U kunt dan zien welke invloed de ene set en de andere set regels heeft op gezondheid en andere impact gebieden. Dán bent u met zinvolle alternatieven bezig. Idem dito kunt u dat doen met 2050, waar dan bijgevoegd de hoge turbines, volgend uit de extrapolatie van de voortschrijding van techniek (Haliade XXX etc) en uw eigen huidige energie ambities.

U spendeert heftiger woorden aan het belang van de luchtvaart dan aan het belang van burgers. Bij luchtvaart lezen we 'zeer bepalend'. Niets daarover als het om mensen gaat. Oh ja, toch, er schijnt ergens een onderzoekje gedaan te worden op basis van de motie Leijten..... U zou zich echt moeten schamen!

Met welke regels of bepalingen u ook gaat komen, u moet ervoor zorgen dat ze op een transparante manier bruikbaar zijn voor lokaal gezag op het niveau van gemeentes. Nu worden zoekgebieden aangewezen op basis van uw illegale landelijke normen, maar hebben lokale bestuurders ook allerlei escape routes. Zorg svp voor wetenschappelijke onderbouwde, geloofwaardige inzichten die menswaardige houvasten geven voor bestuurders en burgers.

Vage beloftes, ingewikkeld taalgebruik, niet open

U hanteert woorden en zinsconstructies die niet verklaard worden en ingewikkeld te volgen zijn, zelfs voor hoger opgeleiden. Wat te denken van het woord 'autonoom'? Wie zit daar dan aan het stuur? Wat gebeurt er dan? En wat betekent 'milieugebruiksruimte'? Is dat iets fysieks, of is het een soort gedooggebied in de regeltjes? Kunt u deze zin in gewoon Nederlands uitleggen: *"Voor de volgende aspecten wordt voorgesteld om hierop in te gaan in een gevoeligheidsanalyse voor subvarianten. Voorgesteld wordt hiervoor geen varianten te onderzoeken, aangezien dit sub-aspecten zijn binnen de context van een bepaalde variant op de totale geluidnorm:"* Zie pagina 32. Wat bedoelt u? U maakt het op deze manier erg lastig om aan te geven of we het er mee eens zijn of niet. Maar, misschien was dat ook wel de bedoeling. U ziet, uw eigen vaagheid werkt geringschattende meningen in de hand.

U gebruikt veel paginas (oa hoofdstuk 4) om niets-zeggende en in dit kader vrij waardeloze algemeenheden te berde te brengen. U lijkt daarmee de schijn op te willen wekken van deskundigheid. Het leidt af van waar het werkelijk om zou moeten gaan: wat is de (totale) impact van windturbines op datgene wat daar om heen staat of aanwezig is en hoe moeten we daar mee omgaan?

U bent regelmatig niet echt open in het toelichten van uw keuzes, aannames of ambities. De belangrijkste keuze die u maakt wordt nergens toegelicht: u wilt parallel aan de planmer uitvoering al werken aan de nieuwe windturbinebepalingen en de AMvB. Waarom in hemelsnaam? Heeft u haast? Zég dat dan! Zo zijn er meer voorbeelden. Omdat u niet open bent, ontstaat er een sfeer van wantrouwen en raakt de impact van alles wat u doet bij voorbaat gekleurd en zult u steeds meer weerstand ondervinden. We brengen u de Toeslagenaffaire in gedachten.

De kaarten die u gebruikt zijn slecht leesbaar en het is onduidelijk wat het punt is wat u wilt maken. Hebben we ergens last van? Moeten al die puntjes onderzocht worden? Of juist niet?

Wilt u een verklarende woordenlijst opnemen zodat duidelijk wordt wat u bedoelt met bijvoorbeeld 'milieu'? Of 'variant'? Omvat 'milieubescherming' ook 'mensenbescherming'? En wilt u er voor zorgen dat alle betrokkenen bij de uitvoering van de planmer en opstellers van de planMER zich houden aan deze termen en hun betekenis? Een eenduidig begrippenkader is een sleutel tot succesvolle teams en samenwerking.

Gezondheid is de grote afwezige

U zegt dat u gezondheid belangrijk vindt, maar dat blijkt niet uit wat u gaat onderzoeken. Veel nadruk wordt gelegd op geluid, maar de combinatie van geluid met andere factoren zou wel eens van grote invloed kunnen zijn. Denk aan verstorende verlichting gedurende de nacht, terwijl op dat moment de sterkte van het LFG toeneemt (wegens andere luchtstromingen in de atmosfeer), evenals hinder bij omwonenden bij afwezigheid van non-LFG geluid. En als u het dan over geluid heeft komt u aan met (verouderde) onderzoeken die door grote groepen medici in twijfel worden getrokken. Of zegt u dat u het nog in overweging neemt om er echt acht op te slaan. U moet alle invloeden bekijken en tevens een integrale en holistische benadering gebruiken.

Het opmerkelijke is dat als het gaat om de bespreking van de wenselijkheid van rijksregels u het aspect van gezondheid van de burgers helemaal niet meeneemt in uw opsomming. Doet er dus gewoon niet toe! Alle goede bedoeling over 'level playing field' enzovoorts ten spijt, als iemand dus ziek wordt van een winturbine heeft hij/zij simpelweg het nakijken want 'we hebben daar geen regels voor gemaakt'. Ook hier: durft u dit uit te leggen bij het HvJ EU?

Op pagina 28 spreekt u over leemten in kennis. En vervolgens sluit u uit om die gebieden verder te onderzoeken. Hoe weet u nou toch van tevoren of daar dingen te vinden zouden zijn die wel of niet tot gezondheidsschade leiden? U heeft toch immers leemtes in uw kennis?

U moet de gezondheidseffecten COMPLETEET in beeld brengen middels metingen en met wetenschappelijke methoden totdat eea onomstotelijk vast staat en herhaalbaar is, dubbelblind getoetst, etc. Dubbelblind is belangrijk om de regelmatig aangehaalde beïnvloeding door argumenten van 'voor en tegenstander emoties' er uit te halen. Het voorzorgsbeginsel en de SMB-richtlijnen vereisen dit van u.

Op pagina 29 spreekt u over expertsessies die hebben bijgedragen aan de productie van deze NRD. Wij willen dat u openbaar maakt wie die experts waren, zodat we kunnen zien wie de inbreng van 'gezondheid' voor zijn rekening nam. Gezien het voortdurend ontbreken van dit aspect in de meeste hoofdstukken hebben wij het ernstig vermoeden dat het fenomeen gezondheid niet mee is gewogen in die sessie. Daarmee handelde u in strijd met de strekking van de uitspraak van het HvJ EU.

Wilt u in figuur 15 het aspect 'Gezondheid' toevoegen? Nu is dat totaal afwezig en lijkt daarmee dus elk sturingsmiddel de gezondheid te negeren. Dat is in flagrante strijd met waarom u deze planMER moet gaan opleveren. Verder ontbreken er nog wat belangrijk onderdelen die in de windturbinebepalingen thuishoren. Namelijk:

- De aan/afwezigheid van een turbine. Het zóu immers zo kunnen zijn dat door zijn impact, de omgeving het onmogelijk maakt dat de turbine daar wordt geplaatst.
- De locatie: op zee of op land
- De hoogte
- Het aantal bij elkaar staande turbines

Bij de hoofdstukken 5.4 tm 5.9 ontbreekt voortdurend het fenomeen 'gezondheid'. U lijkt wel op een beginnende dokter die denkt dat als de patiënt maar geen koorts heeft dat hij wel gezond zal zijn. Dat de patiënt aan het doodbloeden is op dat moment maakt niet uit, want dat wordt niet gemeten....

Over de geluidsnormen

Op pagina 14 meldt u dat de bijdrage van (tonaal) LFG aan gecumuleerde geluidsniveaus op nationale schaal niet is te bepalen. Nee, dat klopt, want u baseert zich op de Lden maat en dat is een gemiddeld over 24 uur of over een heel jaar. Wij verwachten dat u a) metingen gaat doen inclusief laag frequent geluid, b) over langere periodes (minimaal 2 maanden inclusief een seizoenovergang en drie periodes met hoge windkracht, c) op verschillende afstanden tot en met 20 maal de mast afstand, d) binnenshuis en buitenshuis en e) proefpersonen met een minimale groepsgrootte van 1000 personen middels een dubbelblind onderzoek vraagt of ze op enig moment (en dus niet gemiddeld) last hebben. Het gaat dan niet om de gemiddeldes maar om de absolute klachten en volumes op enig moment in de dag of nacht. Als u daarbij vervolgens – op basis van uw ambities en gemiddeld vermogen per turbines) gaat uitrekenen hoeveel turbines er op enig moment zullen gaan staan, dan heeft u een maat voor de impact op nationaal niveau. Ook gewoon gebaseerd op inwoners per vierkante kilometer grond (geen water), etc.

Dat die bijdrage van windturbines niet te bepalen is, is op zich ook een gotspe. Het geluid van windturbines wordt middels Lden uitgesmeerd naar een onschuldig gemiddelde. Geluid van wegen etc wordt met absolute, momentane volumes bepaald. U kan en mag geen appels met peren vergelijken.

Laagfrequent geluid plant zich ook voort via de aarde en gaat dan via de mast van een windturbines de grond in. Het kan tot 10 kilometer ver nog merkbaar zijn. Als u kond doet van uw kennis, zorg er dan tenminste voor dat u compleet bent. Deze beperkte weergave in een NRD als deze is zeer kwalijk. Alles wat u tot dusverre beschrijft is een repetitie van bekende kennis. Nergens laat u de echte vraagstukken en onzekerheden zien. Het zijn nou juist precies die zaken die leiden tot de langdurige discussies en zorgen in de samenleving over gezondheidseffecten. Wij willen dat het stopt met het gebla bla en u de echte onderzoekspunten gaat benoemen. Daar is namelijk een NRD voor bedoeld!

De onderzoeken van het RIVM op dit gebied worden in Nederland (en daarbuiten) regelmatig diepgaand ter discussie gesteld en weerlegd. Het is nou juist de bedoeling van een planmer als deze om deze discussie voor eens en voor altijd te smoren door overtuigend en diepgaand wetenschappelijk veld-onderzoek. Ook de basis voor de Lden norm moet onderzocht worden. Kun je echt op basis van gemiddeldes werken, of moet je overgaan op andere normen die rekening houden met momentane (piek) belastingen?

Vwb de afwezigheid van een goede rekenmethodiek voor tonaal LFG: Wij willen graag dat u die methodiek mogelijk maakt en gebruikt. Anders blijft de discussie voortwoekeren en neemt de achterdocht naar vooringenomenheid van dit onderzoek en de regelgeving toe. En als u geen goede methodiek heeft die echt sluitend is, hanteer dan het voorzorgsbeginsel en doe het niet. Plaats geen windturbines. Veiligheid van burgers voor alles, zegt het HvJ EU.

Deense onderzoeken gaven aan dat het volume als gevolg van LFG op bepaalde plekken binnenshuis opeens heel sterk kan zijn. U zult dus ook per frequentie gebied moeten onderzoeken wat de volumes zijn. Beter nog: wat mensen daarvan waarnemen. Het gaat immers om de impact. En daar heb je altijd een waarnemer voor nodig. De mens dus in deze.

Zienswijze TegenwindZijderveld op 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het planMER Windturbinebepalingen Leefomgeving'

Bij de bespreking van L-a-max op pagina's 32 en 33 lijkt u het gebruik van een maximaal toegestane geluidsdruk op-enig-moment te willen uitsluiten. Wij zijn daar op tegen. Juist de Lden methodiek is fruiskend omdat turbines niet altijd draaien en dat daarom de hoge mate van herrie tijdens het wél draaien wegvalt in de gemiddeldes.

U spreekt over slaapverstoring door turbines op pag 40 en dat daar geen eenduidigheid over is. Dan is dat dus juist een van de zaken die u onomstotelijk helder moet maken. Als windturbines slaapverstoring veroorzaken is dat een ernstige bijwerking die vermeden moet worden. Slaapverstoring is een silent killer. Verderop meld u dat er geen aanwijzingen zijn dat LFG andere effecten heeft dan gewoon geluid. Die aanwijzingen zijn er echter wel. U mag die niet negeren, u moet dat onderzoeken.

Bijlagen

1 Wat is milieu

Zie Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's op

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0042>

BIJLAGE I

In artikel 5, lid 1, bedoelde informatie

De informatie welke krachtens artikel 5, lid 1, moet worden verstrekt, omvat, onverminderd artikel 5, lid 2 en lid 3, de volgende elementen:

- a) een schets van de inhoud en de belangrijkste doelstellingen van het plan of programma en het verband met andere, relevante plannen en programma's;
 - b) de relevante aspecten van de bestaande situatie van het milieu en de mogelijke ontwikkeling daarvan als het plan of programma niet wordt uitgevoerd;
 - c) de milieukeurmerken van gebieden waarvoor de gevolgen aanzienlijk kunnen zijn;
 - d) alle bestaande milieuproblemen die relevant zijn voor het plan of programma, met inbegrip van met name milieuproblemen in gebieden die vanuit milieuoogpunt van bijzonder belang zijn, zoals gebieden die op grond van de Richtlijnen 79/409/EEG en 92/43/EEG zijn aangewezen;
 - e) de op internationaal, communautair of nationaal niveau vastgestelde doelstellingen ter bescherming van het milieu, welke relevant zijn voor het plan of programma, alsook de wijze waarop met deze doelstellingen en andere milieuoverwegingen rekening is gehouden bij de voorbereiding van het plan of programma;
 - f) de mogelijke aanzienlijke milieueffecten(1), bijvoorbeeld voor de biodiversiteit, bevolking, gezondheid van de mens, fauna, flora, bodem, water, lucht, klimaatfactoren, materiële goederen, cultureel erfgoed, met inbegrip van architectonisch en archeologisch erfgoed, landschap en de wisselwerking tussen bovengenoemde elementen;
- etc...

2 Integrale en holistisch effect bepaling

Zie Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's op <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0042>

BIJLAGE II

Criteria voor de vaststelling van de mogelijke aanzienlijke effecten zoals bedoeld in artikel 3, lid 5

1. De kenmerken van plannen en programma's, in het bijzonder gelet op:

- de mate waarin het plan of programma een kader vormt voor projecten en andere activiteiten met betrekking tot de ligging, aard, omvang en gebruiksvoorwaarden alsmede wat betreft de toewijzing van hulpbronnen;
- de mate waarin het plan of programma andere plannen en programma's, met inbegrip van die welke deel zijn van een hiërarchisch geheel, beïnvloedt;
- de relevantie van het plan of programma voor de integratie van milieuoverwegingen, vooral met het oog op de bevordering van duurzame ontwikkeling;
- milieuproblemen die relevant zijn voor het plan of programma;
- de relevantie van het plan of programma voor de toepassing van de milieuwetgeving van de Gemeenschap (bijv. plannen en programma's in verband met afvalstoffenbeheer of waterbescherming).

2. Kenmerken van de effecten en van de gebieden die kunnen worden beïnvloed, in het bijzonder gelet op:

- de waarschijnlijkheid, duur, frequentie en omkeerbaarheid van de effecten;
- de cumulatieve aard van de effecten;
- de grensoverschrijdende aard van de effecten;
- de risico's voor de menselijke gezondheid of het milieu (bijv. door ongevallen);

Etc...

Zienswijze TegenwindZijderveld op 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het planMER Windturbinebepalingen Leefomgeving'

3 Eerst onderzoeken, dan besluiten en dus niet parallel

Zie Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's op <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0042>

Artikel 4

Algemene verplichtingen

1. De in artikel 3 bedoelde milieubeoordeling wordt uitgevoerd **tijdens de voorbereiding en vóór de vaststelling** of onderwerping aan de wetgevingsprocedure van een plan of programma.
2. De voorschriften van deze richtlijn worden ofwel verwerkt in bestaande procedures van de lidstaten voor de vaststelling van plannen en programma's ofwel opgenomen in procedures die worden vastgesteld om aan deze richtlijn te voldoen.

4 Alternatieven horen bij de effecten het plan/activiteit, niet bij de regels

Zie Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's op <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0042>

Artikel 5

Milieurapport

1. Wanneer krachtens artikel 3, lid 1, een milieubeoordeling vereist is, wordt een milieurapport opgesteld waarin de mogelijke aanzienlijke milieueffecten **van de uitvoering van het plan of programma alsmede van redelijke alternatieven**, die rekening houden met het doel en de geografische werkingssfeer van het plan of programma, worden bepaald, beschreven en beoordeeld. Voor de voor dit doel te verstrekken informatie wordt verwezen naar bijlage I.

5 Voorzorgsbeginsel en wetenschappelijke evaluatie

Mededeling vanuit Europa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:I32042>

en Mededeling van de Commissie over het voorzorgsbeginsel: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex%3A52000DC0001>

Volgens de Europese Commissie mag het voorzorgsbeginsel worden toegepast wanneer een verschijnsel, een product of een procédé schadelijke gevolgen kan hebben, vastgesteld door middel van een **objectieve, wetenschappelijke evaluatie**, en indien deze evaluatie niet met voldoende zekerheid kan worden bepaald.

Zienswijze TegenwindZijderveld op 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het planMER Windturbinebepalingen Leefomgeving'

6 Gezondheid in grondwet

Grondwet: https://www.denederlandsegrondwet.nl/id/vjddado5jqmb/grondwet_volledige_tekst

Art. 21

De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de **bescherming** en verbetering van het **leefmilieu**.

Art. 22

1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de **volksgezondheid**.